

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 3 czerwca 2016 r.

Pozycja 403

POSTANOWIENIE

z dnia 31 maja 2016 r.

Sygn. akt Tw 28/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Tuleja – przewodniczący i sprawozdawca
Andrzej Rzepliński
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym wniosku Sp. z o.o. o zbadanie zgodności:

- 1) art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz. U. poz. 1824) z art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz. U. poz. 1824) z art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji;
- 3) art. 4 ust. 5 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz. U. poz. 1824) z art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji;
- 4) art. 6 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz. U. poz. 1824) z art. 2 Konstytucji;
- 5) art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz. U. poz. 1824) z art. 2 i art. 77 Konstytucji;
- 6) art. 10 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz. U. poz. 1824) z art. 2 i art. 32 Konstytucji,

p o s t a n a w i a:

odmówić nadania dalszego biegu wnioskowi.

UZASADNIENIE

W dniu 10 listopada 2015 r. wpłynął do Trybunału Konstytucyjnego wniosek Sp. z o.o. (dalej: Zarząd Krajowy) o zbadanie zgodności: po pierwsze, art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy z 11 września 2015 r. o uprawnieniach do mienia Funduszu Wczasów Pracowniczych (Dz.U.1824; dalej: ustawa o uprawnieniach do mienia FWP) z art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji; po drugie, art. 4 ust. 2 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP z art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji; po trzecie, art. 4 ust. 5 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP

z art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 Konstytucji; po czwarte, art. 6 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP z art. 2 Konstytucji; po piąte, art. 8 ust. 2 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP z art. 2 i art. 77 Konstytucji; po szóste, art. 10 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP z art. 2 i art. 32 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 77 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK) wniosek przedstawiony przez podmiot, o którym mowa w art. 191 ust. 1 pkt 3-5 Konstytucji, a więc m.in. organy związków zawodowych, podlega wstępnemu rozpoznaniu. Na tym etapie postępowania Trybunał Konstytucyjny na posiedzeniu niejawnym (art. 81 ust. 1 ustawy o TK) w składzie trzech sędziów (art. 44 ust. 1 pkt 3 lit. c ustawy o TK) bada, czy wniosek spełnia wymagania przewidziane w ustawie o TK (art. 60-62 ustawy o TK), czy nie jest oczywiście bezzasadny (art. 77 ust. 3 pkt 3 ustawy o TK), a w szczególności, czy zaskarżony akt normatywny dotyczy spraw objętych zakresem działania wnioskodawcy (art. 191 ust. 1 pkt 3-5 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji). Ponadto celem wstępnego rozpoznania jest zapobieżenie nadaniu dalszego biegu wnioskowi w przypadku zbędności lub niedopuszczalności wydania orzeczenia (art. 77 ust. 1 pkt 4 ustawy o TK), a także gdy akt normatywny w zakwestionowanym zakresie utracił moc obowiązującą przed wydaniem orzeczenia (art. 77 ust. 1 pkt 5 ustawy o TK). Wstępne rozpoznanie służy więc wyeliminowaniu – już w początkowej fazie postępowania przed Trybunałem – spraw, które nie mogą być przedmiotem merytorycznego rozstrzygania.

2. Trybunał Konstytucyjny przypomina, że na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji prawo inicjowania abstrakcyjnej kontroli norm przysługuje ogólnokrajowym organom związków zawodowych. Przymiotnik „ogólnokrajowy” odnosi się wprawdzie do organów związku, należy jednak przyjąć, że organy takie może mieć tylko związek zawodowy o ogólnokrajowym charakterze, tzn. taki, który swym działaniem obejmuje obszar całego kraju i posiada zorganizowaną strukturę, opartą na odpowiednio powołanych oraz rzeczywiście istniejących i funkcjonujących (nie tylko zadeklarowanych w statucie) organach terenowych (por. postanowienia TK z 20 stycznia i 21 lipca 2003 r., Tw 58/02, OTK ZU nr 3/B/2003, poz. 159 i 160).

2.1. Badania, czy organy danego związku zawodowego są uprawnione do występowania z wnioskami do Trybunału Konstytucyjnego, należy dokonywać, korzystając przede wszystkim z danych ujawnionych w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej, w szczególności z wpisów zawartych w rubryce 3 działu 1, informujących o jednostkach terenowych lub oddziałach organizacji (zob. postanowienia TK z 10 lipca 2012 r. i 13 marca 2013 r., Tw 17/12, OTK ZU nr IIB/2014, poz. 669 i 670). Trybunał Konstytucyjny podkreśla, że organizacje, które faktycznie posiadają takie struktury, mają możliwość ich ujawnienia zgodnie z § 147 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu prowadzenia rejestrów wchodzących w skład Krajowego Rejestru Sądowego oraz szczegółowej treści wpisów w tych rejestrach (Dz.U.1667, ze zm.).

2.2. Na podstawie odpisu z rejestru stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji i publicznych zakładów opieki zdrowotnej dołączonego – stosownie do art. 62 ust. 2 pkt 3 ustawy o TK – do akt niniejszej sprawy, Trybunał Konstytucyjny ustalił, że brak jest wpisów w rubryce 3 działu 1 rejestru dotyczącej jednostek terenowych lub oddziałów. W związku z powyższym Trybunał stwierdza, że w tym zakresie zachodzi nieści-

słość między treścią danych ujawnionych w Krajowym Rejestrze Sądowym a statutem, z którego wynika, że takowe oddziały wnioskodawca posiada.

3. Trybunał podkreśla, że na wnioskodawcy ciąży obowiązek wykazania, który z organów Związku jest uprawniony do podjęcia uchwały w sprawie wystąpienia z wnioskiem do Trybunału Konstytucyjnego. Podstawą wskazania takiego organu są przepisy ustawy, a w przypadku, gdy ustawa nie reguluje tej kwestii – postanowienia statutu związku zawodowego. Zgodnie z orzecznictwem Trybunału uprawnienie do reprezentowania osoby prawnej należy odróżnić od kompetencji do podjęcia uchwały o skierowaniu wniosku do Trybunału Konstytucyjnego. Podjęcie takiej uchwały stanowi „czynność o charakterze nadzwyczajnym”, która z tego powodu nie może być dokonana samodzielnie przez organ wykonawczy organizacji (zob. postanowienie TK z 11 lipca 2012 r., Tw 12/12, OTK ZU nr 4/B/2012, poz. 319).

3.1. Wnioskodawca doręczył Trybunałowi uchwałę Zarządu Krajowego z 3 listopada 2015 r. w sprawie skierowania wniosku do Trybunału Konstytucyjnego. Z treści uchwały wynika, że została ona podjęta na podstawie art. 20 ust. 1 *ab initio* statutu Związku. W myśl tego przepisu „do kompetencji Zarządu Krajowego należy podejmowanie uchwał w sprawach niezastrzeżonych do wyłącznej kompetencji Zjazdu Delegatów albo Krajowej Komisji Rewizyjnej”.

3.2. Trybunał Konstytucyjny ustalił, że zgodnie z art. 18 ust. 1 statutu najwyższym organem Związku jest Zjazd Delegatów, który – poza czynnościami wymienionymi w pkt 1-7 – rozpatruje inne sprawy istotne Związku (art. 18 ust. 1 pkt 8 statutu Związku). Natomiast do kompetencji Zarządu Krajowego należy m.in. realizowanie uchwał Zjazdu Delegatów (art. 20 ust. 1 pkt 1 statutu).

W świetle przedstawionych przepisów statutu Związku nie można uznać, że art. 20 ust. 1 *ab initio* przyznaje Zarządowi Krajowemu uprawnienie do samodzielnego podjęcia uchwały w sprawie o charakterze nadzwyczajnym, jaką jest zainicjowanie abstrakcyjnej kontroli norm prawnych.

Okoliczność ta jest podstawą odmowy nadania wnioskowi dalszego biegu zgodnie z art. 77 ust. 3 pkt 4 w zw. z art. 62 ust. 2 pkt 1 ustawy o TK.

4. Niezależnie od powyższego Trybunał zwraca uwagę na to, że treść uchwały i wniosku musi cechować minimalna zbieżność, która obejmuje wskazanie kwestionowanego przepisu (przedmiot kontroli), wyrażenie woli wyeliminowania tego przepisu z porządku prawnego oraz sformułowanie zarzutu niezgodności z przepisem aktu normatywnego o wyższej mocy prawnej (wzorzec kontroli).

4.1. W uchwale z 3 listopada 2015 r. Zarząd Krajowy postanowił skierować do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o stwierdzenie niezgodności z Konstytucją ustawy o uprawnieniach do mienia FWP. W treści uchwały Zarząd Krajowy nie sprecyzował przedmiotu ani wzorców kontroli, lecz zaznaczył, że treść wniosku stanowi załącznik do uchwały, wymagający uzupełnienia daty i adresu publikacyjnego ustawy.

4.2. Trybunał stwierdza, że pozostawienie daty do uzupełnienia w połączeniu z brakiem podpisów pod załącznikiem uniemożliwia zweryfikowanie, czy załącznik do uchwały, który został dołączony do rozpatrywanego wniosku, odpowiada treści załącznika z 3 listopada 2015 r., który wskazywał przedmiot i wzorce kontroli.

W związku z powyższym Trybunał nie może uznać za wiarygodny załącznik do uchwały, dołączony do rozpatrywanego wniosku, jako ten, który określił przedmiot i wzorce kontroli.

5. Odnosząc się do zakwestionowanych przepisów, Trybunał przypomina, że zakres działania związków zawodowych, w rozumieniu art. 191 ust. 2 Konstytucji, nie obejmuje wszystkich spraw pozostających w gestii takich organizacji, a przyznanych im na mocy ich statutów, ustaw zwykłych, czy nawet niektórych przepisów ustawy zasadniczej (zob. postanowienie TK z 20 grudnia 2005 r., Tw 12/05, OTK ZU nr 5/B/2007, poz. 179). Istotą działania związku zawodowego jest bowiem reprezentacja praw i interesów zawodowych oraz socjalnych bezpośrednio związanych z pracowniczym statusem ich członków (zob. wyrok TK z 28 kwietnia 2009 r., K 27/07, OTK ZU nr 4/A/2009 poz. 54 i powołane tam orzecznictwo). Tym samym podmioty te zostały ograniczone w zakresie swobody wyboru zarówno przedmiotu kontroli, jak i wzorców kontroli w postępowaniu przez Trybunałem Konstytucyjnym.

5.1. Trybunał Konstytucyjny zbadał, czy wnioskodawca, kwestionując zgodność zaskarżonych przepisów, spełnia kryterium określone w art. 191 ust. 2 Konstytucji, tj. czy występuje o kontrolę unormowań prawnych, które dotyczą spraw objętych jego zakresem działania – reprezentacji praw i interesów zawodowych oraz socjalnych bezpośrednio związanych z pracowniczym statusem jego członków.

5.2. Wnioskodawca powołuje się na art. 2 ust. 4 i art. 6 ust. 2 statutu Związku, zgodnie z którymi Związek reprezentuje prawa i interesy swoich członków w sprawach wynikających z indywidulanych stosunków pracy, jego zadaniem jest obrona i reprezentowanie praw i interesów pracowniczych, socjalnych i społecznych członków Związku.

W myśl zakwestionowanego art. 4 ust. 1 pkt 3 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP z dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowi posiadacze udziałów w spółce nie mogą wykonywać wynikających z nich praw. Dane podmiotów ujawnionych w księdze udziałów, jako wspólnicy spółki, którzy objęli lub nabyli udziały w spółce podlegają wykreśleniu z urzędu (art. 4 ust. 2 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP). Na podstawie art. 4 ust. 5 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP reprezentatywnym organizacjom związkowym przysługują roszczenia wobec podmiotów wykonujących prawa z udziałów w spółce o wydanie pożytków lub innych korzyści uzyskanych przez te podmioty w okresie wykonywania przez nie praw z udziałów w spółce do dnia wejścia w życie ustawy. W myśl art. 6 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP w terminie 30 dni organizacje związkowe w drodze porozumienia wniosą współwłasność łączną udziałów w spółce oraz dokonają podziału między siebie udziałów, a w braku porozumienia spółka ulegnie rozwiązaniu. Zgodnie z art. 8 ust. 2 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP Skarb Państwa nie odpowiada za roszczenia związane z mieniem Funduszu oraz udziałami w spółce. Art. 10 ustawy o uprawnieniach do mienia FWP stanowi, że czynności podejmowane przez reprezentatywne organizacje związkowe w postępowaniach sądowych lub postępowaniach przed organami administracji publicznej w celu realizacji określonych w ustawie uprawnień lub roszczeń są wolne od wszelkich opłat sądowych lub administracyjnych.

Zdaniem wnioskodawcy zaskarżone przepisy pozbawiają obecnych wspólników Funduszu Wczasów Pracowniczych Sp. z o.o. udziałów w spółce, nakazują wydanie pożytków lub innych korzyści uzyskanych w okresie wykonywania praw z udziałów i uniemożliwiają wspólnikom dochodzenia roszczeń od Skarbu Państwa. Stanowi to, jak podkreśla wnioskodawca, naruszenie praw majątkowych dotychczasowych posiadaczy udziałów w spółce i wywłaszczenie bez odszkodowania. Wnioskodawca podkreśla, że zakwestionowane przepisy pozbawiają wspólników, z których część jest pracownikami spółki, dywidend pochodzą-

cych z zysków wypracowanych przez tych pracowników. Ponadto wnioskodawca kwestionuje przepis przewidujący likwidację spółki, zarzucając mu naruszenie zasady sprawiedliwości społecznej. Uzasadnia to tym, że likwidacja „uderzy” w pracowników, którzy stracą pracę. Wnioskodawca kwestionuje również zwolnienie od kosztów sądowych jednej ze stron (tj. reprezentatywne organizacje związkowe) potencjalnego sporu sądowego, które jego zdaniem narusza zasadę równości. Jak podkreśla, drugiej strony (tj. wspólników spółki) to zwolnienie nie obejmuje.

5.3. Trybunał zwraca uwagę na to, że celem wnioskodawcy jest ochrona interesów wspólników spółki. Wspólnikami mogą być – i jak pokazuje przykład wnioskodawcy są – różne podmioty, niekoniecznie pracownicy spółki. Okoliczność, że niektórzy wspólnicy są pracownikami spółki, nie umożliwia automatycznego przyjęcia, jakoby zakwestionowane przepisy regulowały status pracowników. Status pracownika nie jest bowiem tożsamy z prawami wspólnika wynikającymi z przysługujących mu udziałów w spółce. Pracownicy mogą występować w różnych rolach społecznych, ale organy związków zawodowych mogą reprezentować tylko ten aspekt ich działalności, który jest związany z prawami lub obowiązkami wynikającymi ze stosunku pracy. Trybunał stwierdza zatem, że zakwestionowane przepisy nie dotyczą spraw objętych zakresem działania wnioskodawcy.

W związku z powyższym zakwestionowane przepisy wykraczają poza granice przyznanej ogólnokrajowym organom związków zawodowych ograniczonej rzeczowo zdolności inicjowania postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (art. 191 ust. 1 pkt 4 w zw. z art. 191 ust. 2 Konstytucji).

Biorąc pod uwagę wszystkie wskazane okoliczności, Trybunał postanowił jak na wstępie.